Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE

Asiantuntijalausunto

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan sekä ajoneuvon vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivaksi muuntamisen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta (HE 171/2022 vp)

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE on YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen (SopS 27/2016; vammaisyleissopimus) kansallinen koordinaatiomekanismi. Sen tehtävänä on edistää yleissopimuksen kansallista täytäntöönpanoa ja vammaisten henkilöiden oikeuksien huomioon ottamista kaikkien hallinnonalojen toiminnassa. Tässä asiantuntijalausunnossa asiaan otetaan kantaa vammaisyleissopimuksen velvoitteiden näkökulmasta.

Vammaisyleissopimus velvoittaa sopimuspuolet toteuttamaan tehokkaat toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille mahdollisimman itsenäisen henkilökohtaisen liikkumisen, muun muassa helpottamalla liikkumista sillä tavalla kuin ja silloin kun he haluavat sekä kohtuulliseen hintaan.

Perus- ja ihmisoikeuksien huomiointi on välttämätön osa kestävän kehityksen toteutumista myös liikenteen kehittämisessä. On tärkeää huomioida sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävien ratkaisujen merkitys eri väestöryhmien kuten vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumiselle. Marinin hallitusohjelman mukaisesti sosiaalisesti kestävä hyvinvointivaltio ottaa huomioon vammaisten osallisuuden sekä mahdollisuudet itsenäiseen elämään.

Ehdotuksessa esitetään, että pakettiautojen ja kuorma-autojen hankintatukien hakuajat jatkuisivat 31.12.2024 saakka ja täyssähköautojen hankintatukien ja muuntotuen hakuaika lyhenisi 31.12.2022 saakka. Käytännössä siis täyssähköautojen hankinta- ja muuntotuki päättyisi.

Vammaisille ihmisille oma auto on edelleen useimmiten ainoa itsenäisen liikkumisen väline esteettömän joukkoliikenteen kehittämisestä huolimatta. Vammaiset ihmiset ovat useimmiten hyvin pienituloisia heikon työllisyystilanteensa vuoksi, ja siksi esimerkiksi hybridi- tai täyssähköauton osto on useimmille mahdotonta. Aiemmin vammaisten henkilöiden kohdalla autoveronpalautus oli merkittävä tuki autonhankinnassa. Autoverotuksen muututtua vammaisille myönnettävän autoveronpalautuksen merkitys on sittemmin vähentynyt., ja vammaispalvelulain mukainen auton hankintatukikin on harkinnanvaraisena tukena harvinaista.

VANE ehdottaakin, että tulevaisuudessa tulisi kehittää uusi tukimuoto, joka edistäisi vammaisten ihmisten ekologista itsenäistä liikkumista. Näin toimeenpantaisiin YK:n vammaissopimuksen mukainen kohtuuhintaisuus ja mahdollistettaisiin myös vammaisille ihmisille liikkumisesta aiheutuvien päästöjen pienentäminen

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta

neuvotteleva virkamies/pääsihteeri Merja Heikkonen